

POSUDEK VEDOUCÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta:	Sara Svobodová
Téma práce:	Justiciabilita hospodářských, sociálních a kulturních práv
Rozsah práce:	146.031 znaků vlastního textu včetně mezer (67 stran, z toho 53 strany vlastního textu)
Datum odevzdání práce:	24. března 2024

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomantka se ve své diplomové práci zaměřila na dlouhodobě aktuální téma justiciability, tj. možnosti soudního vymáhání, hospodářských, sociálních a kulturních práv. Mezinárodně nejde o zcela nové téma, v českém prostředí mu ale zatím byla věnována spíše omezená pozornost a navíc o něm bývá v tomto prostředí obvykle pojednáváno spíše z pohledu práva ústavního než mezinárodního. Diplomantka téma navrhla sama, což si zaslouží ocenění.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Zpracování tématu kladlo na diplomantku střední nároky. Na straně jedné je zde k dispozici poměrně bohatá zahraniční literatura, na straně druhé téma justiciability hospodářských, sociálních a kulturních práv má celou řadu různých aspektů (např. justiciabilita na národní a mezinárodní úrovni, justiciabilita různých hospodářských, sociálních a kulturních práv aj.). Diplomantka se s touto komplexností vyrovnala vcelku zdařile tím způsobem, že práci primárně soustředila na otázku možnosti soudního vymáhání hospodářských, sociálních a kulturních práv na národní úrovni a pouze okrajově se dotkla aspektů jiných. Zvolené metody, tedy především deskripce, analýza a komparace, odpovídají tématu a zaměření práce.

3. Formální a systematické členění práce

Po formální i jazykové stránce je práce na průměrné úrovni. Formulace někdy působí lehce kostrbatě (např. adresovat otázku – str. 58) a nečtou se úplně snadno. Z hlediska pramenů vycházela diplomantka z velkého počtu primárních pramenů i sekundární literatury jak české, tak zahraniční provenience. Zvláštní zmínku si zaslouží to, že diplomantka aktivně pracovala s judikaturou mezinárodním i národním soudních a kvazisoudních orgánů. Způsob citování využitých zdrojů je standardní a odpovídá normě využívané na PF UK. Pokud jde o strukturu, práce je logicky členěna na úvod, tři věcné části a závěr, k nimž je připojen seznam použitých zdrojů. Lehce neobvyklé je číslování stran práce až od strany 6 (úvod).

4. Vyjádření k práci

Diplomová práce si klade za cíl „*prozkoumat, do jaké míry mohou být hospodářská, sociální a kulturní práva předmětem soudního přezkumu, a to jak s ohledem na různé státy či regiony, tak i s ohledem na jednotlivá práva*“ (str. 6). Diplomantka postupuje tak, že nejprve uvádí koncept lidských práv a justiciability (část 1), poté představuje specifickou kategorii hospodářských, sociálních a kulturních práv (část 2) a nakonec se věnuje samotné justiciabilitě této kategorie práv (část 3).

Těžiště práce je jednoznačně právě v této poslední části (viz též poznámka na str. 7). Zde diplomantka vychází z komparace národních přístupů tak, jak byly analyzovány v odborné

literatuře, a podrobněji rozebírá judikaturu soudů indických a jihoafrických. Poukazuje také na to, že vedle vymáhání hospodářských, sociálních a kulturních práv před národními soudy se nabízejí dvě další alternativní formy – a to vymáhání hospodářských, sociálních a kulturních práv na rovině mezinárodní a jejich vymáhání skrze občanská a politická práva. Diplomantka se také snaží identifikovat faktory, jež ovlivňují míru justiciability hospodářských, sociálních a kulturních práv v jednotlivých právních systémech. Mezi tyto faktory řadí především nárůst konstitucionalizace, institucionální uspořádání příslušného právního systému, existenci starší judikatury (typicky týkající se vymahatelnosti občanských a politických práv), charakteristiku jurisdikcí, úroveň realizace hospodářských, sociálních a kulturních práv a tzv. polycentrické dilema (tedy politické, finanční a další implikace soudního rozhodování o hospodářských, sociálních a kulturních právech).

Hlavním závěrem práce je zjištění, že hospodářská, sociální a kulturní práva jsou v současné době, primárně na národní úrovni, soudně vymahatelná a že „*napříč různými zeměmi a regiony panuje shoda ohledně justiciability těchto práv*“ (str. 58). Diplomantka dále dospěla k závěru, že justiciabilita se týká různých hospodářských, sociálních a kulturních práv v různé míře a že mezi práva, jež jsou nejčastěji vymahatelná (i vymáhaná), náleží právo na vzdělání, odborová práva, právo na bydlení či právo přístup ke zdravotní péči. Diplomantka tak zodpovídá obě výzkumné otázky, jež ovšem byly v úvodu práce zformulovány jen implicitně.

Práce je celkově zpracována kompetentně, diplomantka osvědčuje schopnost vymezit si cíle výzkumu a postupnými kroky tyto cíle naplňovat. Větší pozornost mohla být v práci věnována tomu, co je v závěru označeno jako druhá výzkumná otázka, tedy rozdílům v justiciabilitě různých hospodářských, sociálních a kulturních práv. V této oblasti diplomantka neprovádí žádný vlastní výzkum a vychází pouze ze závěrů studie zahraničních autorů (Jung, Hirschl, Rosevar). Vzhledem k tomu, že studie je již z roku 2014, bylo by na místě závěry v ní obsažené kriticky zhodnotit a aktualizovat. Navzdory jisté nedotaženosti v tomto směru lze mít za to, že diplomantka cíl, jenž si v práci vytkla, naplnila a že práce obecně splňuje náležitosti kladené na daný typ kvalifikačních prací na PF UK.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Diplomantka naplnila cíl, které si stanovila.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Diplomantka si sama zvolila téma práce. Při její přípravě postupovala samostatně a současně pravidelně téma a text konzultovala. Problém z hlediska plagiátorství nevystává.
Logická stavba práce	Diplomová práce má logickou stavbu, jednotlivé části na sebe navazují a tvoří koherentní celek.
Práce se zdroji včetně citací	Práce se zdroji je standardní a odpovídá normě užívané na PF UK.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka analýzy vcelku odpovídá tomu, co je u daného typu kvalifikačních prací na PF UK obvyklé.
Úprava práce	Úprava práce je standardní.
Jazyková a stylistická úroveň	Po jazykové a stylistické stránce je práce na přijatelné, byť ne zcela ideální úrovni.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Předložená diplomová práce splňuje přes drobné výhrady uvedené v tomto posudku požadavky kladené na daný typ kvalifikačních prací na PF UK, a proto ji doporučuji k obhajobě. Během ní by se diplomantka mohla vyjádřit k následujícím otázkám:

- 1) Jaké jsou hlavní právní a faktické rozdíly vymáhání hospodářských, sociálních a kulturních práv před národními orgány na straně jedné a před mezinárodními orgány na straně druhé?
- 2) Jaký je přístup k justiciabilitě hospodářských, sociálních a kulturních práv v České republice, zejména pokud jde o praxi Ústavního soudu?

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Práci hodnotím – s výhradou průběhu obhajoby – jako velmi dobrou či výbornou.

V Praze dne 6. dubna 2024

V. Bílková

Prof. JUDr. PhDr. Veronika Bílková, PhD., E.MA